

Experiența polono-lituaniană reflectată în cinci zile de studiu

Diana SILIVESTRU,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Abstract: *Articolul reflectă experiența unui grup de lideri bibliotecari inovatori ce au întreprins o vizită de studiu în bibliotecile din Polonia și Lituania de unde s-au întors cu exemple de bune practici și proiecte de succes. Totodată sunt menționate diverse proiecte, programe, istorii de succes și servicii noi din cadrul bibliotecilor polono-lituaniene, experiențe și idei frumoase ce pot fi preluate și adaptate în modernizarea bibliotecilor noastre.*

Cuvinte-cheie: *inovații, planificare strategică, parteneriat, advocacy, lideri inovatori, vizită de studiu, Programul European al Bibliotecarilor Inovatori, Programul Național Novateca, bune practici, idei de proiecte.*

Abstract: *The article reflects the experience of a group of librarians, innovative leaders, who have realised a study visit to the Polish and Lithuanian libraries from where they returned with examples of good practice and successful projects. There are various projects, programs, success stories and new services from Polish-Lithuanian libraries, beautiful experiences and ideas that can be taken up and adapted for the modernization of our libraries.*

Keywords: *innovation, strategic planning, partnerships, advocacy, innovation leaders, study visit, European Innovator Program, National Program „Novateca”, good practices, project ideas.*

Un grup de 12 bibliotecari din Republica Moldova, Programul European al Bibliotecarilor Inovatori, au efectuat o vizită de studiu în cadrul bibliotecilor din Polonia și Lituania în perioada de 9-14 aprilie 2018. Pe parcursul a cinci zile, bibliotecarii au fost familiarizați cu bunele practici de bibliotecă, istorii de succes, servicii moderne-comunitare, precum și dezvoltarea, implementarea unor parteneriate strategice la nivel local, național și internațional. Acest grup se angajează să fie promotor al inovațiilor în comunitățile lor. Pe parcursul întregii vizite de studiu, participanții au fost însoțiți și ghidați de mentori și experți internaționali, așa precum Susan Schnuer

și Claudia Șerbănuță.

ZIUA 1

vizita la:

- 1). Fundația pentru Dezvoltare a Societății Informaționale (FRSI)
- 2). Filiala „Pawilon Kultury” – Biblioteca Municipală
- 3). Biblioteca Municipală „Grodzisk Mazowiecki”

În prima zi a vizitei de studiu, grupul a efectuat o vizită la Fundația de Dezvoltare a Societății Informaționale (FRSI). Fundația de Dezvoltare a Societății Informaționale din Polonia este similară Programului Nați-

onal „Novateca”, program ce s-a desfășurat în Polonia în perioada anilor 2009-2015. Membrii fundației au menționat despre sustenabilitatea programului Bill & Melinda Gates, program care a vizat modernizarea a 1200 de biblioteci (cu 4000 de filiale) din Polonia, aceasta reprezentând 60% din numărul total al bibliotecilor poloneze modernizate.

Au fost expuse proiecte finalizate dar și proiecte ce sunt în curs de lucru, cu o finanțare din acoperirea națională și europeană. Valorile fundației sunt axate pe : parteneriate, inovații, calitate, acțiuni. Fundația a menționat următoarele proiecte: „Sector 3.0”; „Grupul de inițiativă”; „Zona inovatorilor”;

Vizita a fost continuată la una dintre cele 3 filiale ale Bibliotecii Municipale, filiala „Pawilon Kultury”, o filială cu spații moderne de joacă și de petrecere a timpului liber atât pentru copii, cât și pentru seniori. La nivel de inovații și parteneriate: biblioteca deține o colaborare cu banca locală, ce le oferă resurse financiare privind procurarea de coperti suplimentare din material de plastic privind protejarea cărților colecțiilor. La nivel de acțiuni și activități, aceasta desfășoară: „Zona seniorului”, „Cursuri la calculator”, „Meștesugărit”, „Gimnastică”, „Cercuri de dans”, „Bookmorning library”, etc.

Prin urmare finalul primei zile de studiu s-a încheiat cu vizita la Biblioteca Municipală „Grodzisk Mazowiecki”, bibliotecă al cărei sediu urmează a fi inaugurat în luna octombrie a anului curent. Această bibliotecă este un centru cultural viu, activ, inovativ, care știe să pună în valoare munca în echipă. Biblioteca desfășoară unele acțiuni precum: „Zona mamei active”, „Zona seniorului activ”, „Citește împreună cu ursulețul”, „Orașul femeilor”, „Întâlnirea cu poezia”. Animatorii externi sunt implicați în prestarea anumitor servicii culturale (plătiți din bugetul bibliotecii). Biblioteca întreține o colaborare deosebită cu APL datorită căreia, Biblioteca Municipală în luna octombrie va trece într-un sediu nou.

ZIUA 2

vizita la:

- 1). Fundația Polono-Americană pentru Libertate;
- 2). Biblioteca Municipală din Piaseczno;
- 3). Filiala pentru copii și tineri (cu nr. XXXI-II) a Bibliotecii Publice, districtul Mokotow.

Ziua a doua a grupului a continuat prin efectuarea vizitei la Fundația Polono-Americană pentru Libertate. În cadrul acestei vizite, liderii au fost familiarizați cu proiectele fundației. Unul dintre proiectele prezentate grupului a fost proiectul „Inovatori și educatori de zi cu zi”, proiect implementat în biblioteci și finanțat prin programul Erasmus +. A urmat apoi prezentarea platformei www.labib.pl – o platformă / rețea a bibliotecarilor inovatori. Rețeaua cuprinde 70 de persoane, cei mai activi membri sunt numiți ambasadorii rețelei. Rețeaua are ca scop realizarea unor proiecte comune, împărtășirea experienței și diseminarea bunelor practici, o inițiativă de succes a acestei rețele este schimbul bibliotecarilor între bibliotecile lor, biblioteci din cadrul rețelei. Tot în cadrul acestei vizite, membrii fundației au expus unele metode și scenarii privind facilitarea unor ateliere de lucru în educarea adulților, prezentând metoda SCAMPER.

În a doua jumătate a zilei, destinația grupului de lideri inovatori a constituit vizita Bibliotecii Municipale din Piaseczno. Această bibliotecă împreună cu întreg sistemul de biblioteci locale (sistem format din 9 filiale) reprezintă un centru cultural - educațional bine consolidat în comunitate. Aceste filia-

le se diferențiază prin varietatea cromatică a culorilor: bleu, orange, mov, etc, culorile reprezentând de fapt diversitatea acțiunilor bibliotecilor. La nivel de parteneriate, biblioteca colaborează cu Asociația Femeilor de Afaceri, Consiliul local al tinerilor de la primărie, o personalitate arhicunoscută din comunitate, fie ea pictor, sculptor, scriitor, etc. poate fi partenerul bibliotecii. Pe dimensiunea inovației: biblioteca utilizează spațiul/grădina din preajmă ca loc pentru lectură și odihnă, desfășurând *picnicul familiei*.

Destinația finală a grupului de lideri a constituit vizita de studiu la Filiala pentru copii și tineret (cu nr. XXXIII) a Bibliotecii Publice, districtul Mokotow. O filială bijuterie cu un spațiu mobilat și dotat ultramodern. Spațiul este amenajat conform specificului utilizatorilor: în culori calde, mobilier prietenos, colecție oxigenată. Bugetul pentru inovații este format în mare parte din proiecte implementate. O importanță deosebită o deține comunitatea atunci când aceasta se implică și votează unde să fie repartizate fondurile participative ale primăriei locale, spre exemplu: către școală, grădiniță sau bibliotecă. Marketingul de bibliotecă are o abordare profesionistă, strategiile de promovare fiind prioritare după rezultate de eficiență maximă. Managementul bibliotecii se realizează după viziuni bine elaborate, iar echipa are o poziționare determinată, ceea ce favorizează prestarea de servicii cu priză pentru copii și adolescenți.

ZIUA 3

vizita la:

- 1). Biblioteca Municipală din Przasnysz;
- 2). Biblioteca Publică din Lazdijai (Lituania)

Grupul de lideri s-a deplasat spre Przasnysz, prin vizitarea Bibliotecii Municipale din Przasnysz. Biblioteca Municipală din Przasnysz reprezintă o bibliotecă cu o diversitate de servicii pentru comunitate, pornind de la cele pentru copii până la cele pentru tineri și seniori, exemple în acest sens ar fi: întâlnirile cu scriitorii, expoziții, animații, concursul cu bicicleta, excursii pentru adulți, instruirii, programare, coding, jocuri urbane etc. Toate acestea vin pentru satisfacerea necesităților informaționale ale comunității. Totodată, biblioteca își gestionează corect resursele financiare privind implementarea și susținerea inovațiilor în bibliotecă. O inovație implementată de către bibliotecă constituie crearea unui Consiliu Local cu caracter social, consiliu format din diferiți actori sociali din comunitate, care inițiază discuții permanente cu comunitatea, ținând cont de așteptările și sugestiile membrilor comunității. Acest consiliu este un avocat al bibliotecii ca reprezentant în comunitate. Partenerii acestei biblioteci fiind: călugării de la mănăstire, Asociația de locatari, restaurante, Uniunea Scriitorilor, Asociația editorilor.

A urmat apoi plecarea spre Biblioteca Publică din Lazdijai (Lituania). Această bibliotecă are în subdiviziunea ei 22 de filiale care în anul 2017 a marcat 80 de ani de la înființare. Biblioteca oferă acces online la o varietate de documente prin sistemul informațional integrat de bibliotecă - LIBIS. La fel, biblioteca desfășoară o gamă largă de activități legate de programare și robotică, instruirii în alfabetizare digitală, alfabetizare media, cluburi de lectură, Noaptea Bibliotecilor, etc. Activitatea bibliotecii în anul 2017 s-a axat pe implementarea unor proiecte: „Business în industria pentru tineri”, „Noi suntem în Europa, voi sunteți în Europa”, „Cărțile reînvie în mâinile copiilor”, „Toamna prozei”, „Universitatea persoanelor de vârstă a treia”, etc.

Bibliotecile din Lituania pun la dispoziția utilizatorului un card gratuit și unic pentru toate bibliotecile, oferind acces la toate serviciile de bibliotecă, în plus, utilizatorul fiind în posesia cardului respectiv, mai poate beneficia și de unele reduceri la

bazin, transport public, alte vizite, obiective turistice și culturale din țară.

ZIUA 4

vizita la:

- 1). Biblioteca Publică „J. Kuncinas” din Alytus, Lituania
- 2). Biblioteca Națională „Martyna Mažvydas” a Lituaniei

Delegația din Republica Moldova, în ziua a patra s-a îndreptat spre Biblioteca Publică „J. Kuncinas” din Alytus, Lituania.

Biblioteca Publică din Alytus împreună cu cele 3 filiale ale ei constituie un centru pentru informare și petrecere a timpului liber, oferind diverse servicii axate pe accesul la informație și internet: alfabetizare digitală a vârstnicilor, programe de promovare a lecturii și educației prin organizarea unor evenimente în oraș, precum „Seara ghimbirului”, „Ziua vecinilor”, servicii axate pe incluziune socială a diverselor grupuri de populație. De-o prezență impresionantă și plină de originalitate a fost expoziția personală dedicată poetului, eseistului, publicistului, recenzentului lituanian Jurgis Kuncinas. Expoziția a reflectat cărți, publicistică, recenzii, obiecte și materiale personale din colecția autorului.

Vizita la Biblioteca Națională „Martyna Mažvydas” a Lituaniei, întâlnirea cu directorul bibliotecii dr. Renaldas Gudauskas.

Delegația din Republica Moldova, constituită din reprezentanți ai bibliotecilor publice, s-au familiarizat cu procesul de im-

plementare a Proiectului „Bibliotecile pentru inovare 2”, precum și de Proiectul „Accesul public la internet”. De asemenea, au fost informați cu privire la activitățile Bibliotecii Naționale, obiectivele strategice și planurile pentru viitor, au discutat posibilitatea unor proiecte de cooperare în dezvoltarea patrimoniului cultural. În anul 2016, Bibliotecii Naționale a Lituaniei i-a fost conferită Medalia de Aur pentru proiectul de renovare a acesteia, proiect ce a costat 27 mln. de euro. Tot în același an, biblioteca a concurat alături de alte instituții din 40 de țări la un alt concurs axat pe dimensiunea spațiu și de design, la care s-a poziționat în primele 5 țări. După renovare, a fost schimbată funcția acesteia, astfel că o treime din utilizatori frecventează biblioteca pentru serviciile tradiționale, o altă treime vine pentru participarea la evenimente, urmată de o a treia treime care frecventează biblioteca în scop de utilizare a spațiului pentru relaxare și lectură.

A urmat apoi întâlnirea cu președintele Asociației Bibliotecarilor din Lituania. În Lituania există 3 asociații: Asociația Bibliotecarilor, formată din 2600 de membri, Asociația Bibliotecilor Publice și Asociația Bibliotecilor Județene sau Regionale. Relațiile de colaborare între asociații sunt foarte prietenoase. Președintele Asociației Bibliotecarilor din Lituania a menționat că rolul bibliotecii în societate s-a schimbat din momentul când a început programul de modernizare a acestora, program similar Novatecii, iar schimbarea la față a bibliotecilor s-a produs atunci când Lituania a aderat la Uniunea Europeană. Una dintre provocările bibliotecarilor este de a demonstra importanța bibliotecilor în societate.

Expertul Ramune Petuchovaite, manager pe inovații în bibliotecile publice, EIFL (Electronic Information for Library) a prezentat viziunea organizației EIFL (Informație Electronică pentru Bibliotecii) este o organizație non-profit care lucrează cu bibliotecile pentru a permite accesul la cunoștințe și informație în țările în curs de dezvoltare și în țările cu economie de tranziție din Africa, Asia Pacifică, Europa și America Latină. Într-o lume digitală în

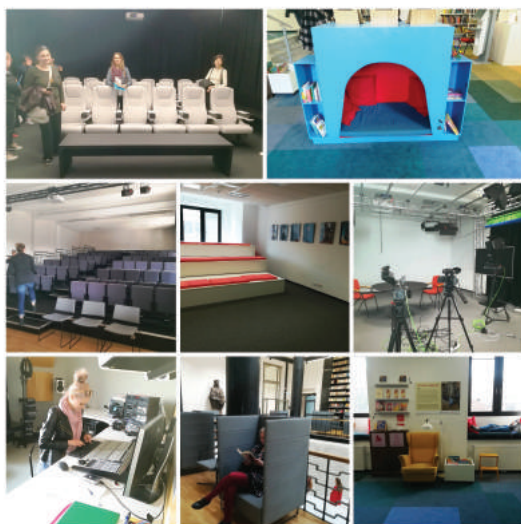
rețea foarte activă, activitățile EIFL ajută oamenii să acceseze și să utilizeze informații pentru educație, învățare, cercetare și dezvoltare comunitară durabilă.

Ziua s-a finalizat prin vizitarea spațiului „makerspace” din cadrul Bibliotecii Naționale a Lituaniei – un spațiu de creație pentru copiii de vârstă școlară și tineri. Aici delegația de bibliotecari a găsit spații individuale bine echipate, imprimante 3D, cuter de vinil și termofilm, presă termică, imprimantă mini-sublimare, robotică și kituri electronice, microcomputere de programare, calculatoare cu software-ul necesar și diverse materiale privind realizarea unor lucruri și creații.

ZIUA 5

vizita la:

Biblioteca Municipală din Vilnius

Finalul întregii vizite de studiu se încheie cu Biblioteca Municipală din Vilnius.

Biblioteca Municipală din Vilnius se axează pe diferite proiecte pentru utilizatorii ei, așa precum: „Sărbătoarea orașului”: biblioteca participă la sărbătoare cu standul propriu și își promovează produsele, proiectele, își prezintă serviciile pe care le

oferă. Un proiect inovator este Proiectul APS destinat pentru versiunea/dispozitivele mobile și se numește VilniusGo. Un alt proiect unic în felul său și de succes, este BiblioTerapia în format online. BiblioTerapia este o platformă online destinată copiilor cu vârsta cuprinsă între 7-13 ani și 14-18 ani. Ideea acestui proiect a pornit de la varianta clasică a BiblioTerapiei, grupuri de copii și adolescenți ce se întruneau în ședințe tete-a-tete cu un specialist din domeniul psihologiei, la aceste întâlniri, psihologul împreună cu participanții comentau, analizau fragmente din cărți și își exprimau anumite stări, emoții, etc. Varianta clasică a BiblioTerapiei s-a dovedit a fi insuficientă din motiv că unii copii și adolescenți sunt inhibați și nu-și pot exprima liber stările de moment, anumite reflecții și percepții, și atunci bibliotecarii de la Biblioteca Municipală din Vilnius au proiectat BiblioTerapia pe o platformă online. Mai târziu acest proiect s-a dovedit a fi foarte util și eficient, întrucât participanții se puteau înregistra sub anonim în personaje / avatare diverse, ce puteau exprima anumite stări de moment ale copiilor. Mai apoi ei au dezvoltat acest concept de proiect și pentru bibliotecari, care s-a soldat cu rezultate de succes.

„Proiectul gamification” este o platformă destinată bibliotecarilor în vârstă, aceștia au temeri față de tehnologiile informaționale, platforma este una simplă, ușor de utilizat. După utilizarea acestei platforme a scăzut anxietatea față de tehnologiile noi.

În urma acestei vizite de studiu, participanții au rămas plăcuți impresionați de modelul polono-lituanian, acest model servind pentru bibliotecarii din Republica Moldova un exemplu de succes, privind implementarea inovațiilor, a practicilor de planificare strategică, liderism și parteneriate în bibliotecile din comunitățile lor.